

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

DGLZ

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Jeugd
(10)(2e)

Ontworpen door
(10)(2e)

M (10)(2e)
(10)(2e) @minvws.nl

Datum
8 mei 2020

Kenmerk

Zaaknummer
J-...

Bijlage(n)
3

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft	Overleg Financiën - onderdeel financiële corona-afspraken gemeenten
Vergaderdatum en -tijd	11 mei 2020; 14.30 uur tot 15.00 uur
Vergaderplaats	??

Paraaf directeur Paraaf DGLZ

1 Aanleiding en doel overleg

U heeft op 11 mei een overleg met de DG.Rijksbegroting. Onderwerp is de uitwerking van de financiële coronagerelateerde afspraken tussen het Rijk de financiers van de zorg (Zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten).

Deze voorbereidingsnota ziet op de afspraken met gemeenten (m.b.t. de Jeugdwet en de Wmo 2015 (incl. maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen).

2 Deelnemers overleg

Financiën:
(10)(2e) – (10)(2e) IRF
(10)(2e) – (10)(2e) VWS

VWS:
Uzelf
(10)(2e)

3 Te bespreken punten

- Voortgang uitwerking afspraken Rijk – Gemeenten (25 maart 2020)
- Duidelijkheid over compensatie 'effecten na corona'.
- Hoe verder na 1 juni?
- Discussiepunten 'meerkosten'.

4 Annotatie

- Voortgang uitwerking afspraken Rijk – Gemeenten (25 maart 2020)

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Jeugd
(10)261

Annotatie:

(10)(2g) Noodzakelijke duidelijkheid en comfort voor gemeenten blijft hierdoor achterwege. En dat brengt risico's met zich mee voor de toekomst. Zonder een duidelijk commitment van het Rijk richting gemeenten zullen gemeenten niet ook na 1 juni nog omzetgaranties bieden aan zorgaanbieders.

Kenmerk

- Duidelijkheid over compensatie 'effecten na corona'.

Toelichting:

DIT IS HET BELANGRIJKSTE PUNT!

(10)(2g)

Gemeenten hebben voor 1 juni comfort nodig dat de uitwerking van deze afspraak tot compensatie zal leiden.

Annotatie:

Het is van het grootste belang dat voor eind mei een procesafpraak wordt gemaakt hoe tot een onderbouwing van de effecten na corona wordt gekomen. Daarbij dient zekerheid aan gemeenten te worden geboden dat de uitkomst van dit proces ook tot financiële compensatie van gelijke grootte leidt.

- Zonder duidelijk commitment over daadwerkelijke compensatie, zullen gemeenten geen nieuwe afspraken willen maken, en mogelijk de huidige afspraken buiten werking zetten.
- Hoe verder na 1 juni?

Annotatie:

De coronamaatregelen duren langer dan 1 juni. Net als in de Zvw willen we t.a.v. het sociaal domein en de Wlz dat de afspraak over continuïteit van financiering in eerste instantie verlengd wordt tot 1 juli.

Gemeenten stemmen hier niet mee in als zij geen enkel comfort krijgen op de andere gemaakte afspraken.

Dit betekent dat zorgaanbieders gebruik moeten gaan maken van de de rijksregelingen.

- Discussiepunten 'meerkosten'.

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Jeugd
10V2e

Kenmerk

Toelichting:

Over meerkosten is de compensatie-afspraken helder. Het Rijk compenseert gemeenten. FIN stelt dit niet ter discussie, maar stelt wel onderdelen van de meerkosten ter discussie (zie ook bijlage 3).

Er zijn 3 discussiepunten. Hierbij speelt met name dat BZK, IRF BZK en IRF VWS verschillende signalen afgeven en naar elkaar wijzen.

1. FIN vindt dat minder kosten van aanbieders (t.o.v. de 100% omzetgarantie) van de vergoeding van meerkosten dient te worden afgetrokken. Gemeenten zijn hier fel tegenstander van. Naast dat dit praktisch niet goed uitvoerbaar is, stellen zij dat ze door het bieden van omzetgaranties hun bezuinigingsdoelstellingen al niet kunnen halen. Ondanks dat zij de minder kosten van aanbieders (die zeer beperkt in omvang zijn) verrekenen.

2. Gemeenten geven aan meerkosten te maken binnen hun eigen organisatie als gevolg van de coronamaatregelen en i.r.t. de Jeugdwet en Wmo 2015. Gemeenten willen dit op enigertel wijze gecompenseerd zien. Via de meerkosten of op een andere plek. IRF VWS ziet dit niet als meerkosten, en verwijst naar de BOFv-tafel. BZK ziet dit juist wel als meerkosten, en is van mening dat dit niet op de BOFv-tafel thuis hoort.

3. Extra gebruik van zorg als gevolg van de coronamaatregelen. Naast meerkosten door duurdere zorg, zien gemeenten ook een toename van bepaalde zorgvormen. Meest specifiek flinke toename vrouwenopvang. FIN vindt dit een te indirect effect en telt dit niet mee als meerkosten. VWS (beleid) en VNG zien dat dit een evident gevolg is van de coronacrisis. Zonder de crisis zou deze toename niet plaats hebben gevonden.

Gemeenten willen hier op een van de tafels (meerkosten, BOFv, of nog een andere plek) compensatie voor.

Annotatie:

Het is belangrijk dat gemeenten helderheid krijgen op welke tafel welke financiële compensatievragen besproken moeten worden. Dit hoeft niet per se bij de meerkosten te zijn. Maar nu worden gemeenten van het kastje naar de muur gestuurd.

Toelichting

25 maart 2020 hebben het Rijk en VNG afspraken gemaakt over het bieden van financiële zekerheid en ruimte aan zorgaanbieders en professionals ten tijde van de coronamaatregelen (zie bijlage 1). De afspraken betreffen specifiek zorg en ondersteuning die vanuit de Jeugdwet en de Wmo 2015 wordt geleverd.

Samenvattend kennen de afspraken 5 elementen:

1. Gemeenten bieden aanbieders omzetzekerheid (continuïteit van financiering), ook voor niet-geleverde zorg.
Doel: continuïteit van zorg (heden) en continuïteit van het zorgstelsel (toekomst). Behoud zorgpersoneel en geen gebruik van rijksregelingen NOW e.d.
Deze afspraak kent al een nadere uitwerking (zie bijlage 2).
2. Het Rijk compenseert meerkosten (als gevolg van de coronamaatregelen en RIVM-richtlijnen) die gemeenten aan zorgaanbieders vergoeden.
3. Het Rijk en gemeenten overleggen over compensatiemogelijkheden m.b.t. de evidente uitstel van noodzakelijke zorg (na de coronacrisis).
4. Rechtmatigheid
5. PGB – zelfde vragen en afspraken, maar vraagt deels een aparte uitwerking.

De afspraak over continuïteit van financiering loopt van 1 maart tot 1 juni. Die over de meerkosten kent in eerste instantie ook de periode 1 maart tot 1 juni.

Nu 1 juni nadert; de coronamaatregelen in belangrijke mate nog doorlopen na 1 juni; en in de Zvw de afspraken tot 1 juli zijn gemaakt (en de afspraken in de Wlz naar alle waarschijnlijkheid ook worden verlengd naar 1 juli), komt een nieuw vraagstuk ter tafel.

6. Dienen de afspraken tussen Rijk en gemeenten over continuïteit van financiering in ieder geval ook verlengd te worden naar 1 juli?
Dienen de afspraken voor langere periode verlengd te worden? Of dienen de afspraken in een aangepaste vorm verlengd te worden?

Voortgang

De voortgang van de uitwerking van de afspraken kent een wisselend tempo. Bij de verschillende werkgroepen zijn afgevaardigden van meerdere gemeenten, VNG, FIN, BZK en VWS betrokken.

Er zit veel spanning in (1) de noodzaak om snel (tussen)stappen te zetten (bijv. helderheid bieden over wat onder meerkosten wordt verstaan) en (2) een ordentelijk besluitvormingsproces waarin het totaal van de afspraken afgewogen kan worden.

Soms worden de werkgroepen hierin gevangen.

1. Er is een uitwerking van de afspraak over continuïteit van financiering. Hierover is flinke discussie met FIN geweest, maar hierover is uiteindelijk overeenstemming bereikt (zie bijlage 2).
Discussie met FIN ging over de hoogte van de geadviseerde omzetgarantie (100%) i.c.m. de mate waarin minder kosten hiermee verrekend worden.

2. Er is een concept-richtinggevende notitie over 'meerkosten' (zie bijlage 3). Deze notitie bevat geen precieze definitie, maar uitgangspunten en voorbeelden op basis waarvan gemeenten zelf (passend bij hun beleidsvrijheid) kunnen afwegen of meerkosten van aanbieders voor vergoeding in aanmerking komen.

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Jeugd
(10)(2g)

Kenmerk

Idee voor compensatie van de meerkosten (van Rijk naar gemeenten) is om dit via ophoging van de huidige budgetten voor de Jeugdwet en Wmo 2015 te doen. Hiermee stelt het Rijk gemeenten in staat hun verantwoordelijkheden vanuit de wetten in te vullen, ondanks de hogere kosten.

Grotendeels verloopt dit via de Algemene Uitkering en voor VO, MO en BW via de daarvoor bestemde decentralisatie-uitkering. Voor de ophoging dient een macrobedrag aan meerkosten vastgesteld te worden (door een raming of via nacalculatie achteraf) dat via de bestaande verdeelmodellen wordt verdeeld over gemeenten.

Alternatieve optie is om dit via een Specifieke Uitkering (spuk) te laten lopen. Voordeel daarvan kan zijn dat elke gemeenten precies zijn meerkosten vergoed krijgt die hij ook maakt. Nadeel zijn de hoge administratieve lasten. En in plaats van een richtinggevende notitie over meerkosten dient een harde definitie vastgesteld te gaan worden (wat heel ingewikkeld is). De spuk lijkt niemands voorkeur, maar kan noodzakelijk blijken wanneer er grote regionale verschillen zijn in de door gemeenten gemaakte meerkosten (Noord-Brabant en Limburg vs. rest van het land). Dit wordt momenteel door VNG uitgezocht.

Uitgaande van vergoeding van meerkosten via ophoging van de AU en DU's is de bijgevoegde notitie zo goed als rijp voor besluitvorming. Op een drietal punten is nog discussie tussen de betrokken partijen (VNG, FIN, BZK en VWS). De werkgroep kan deze discussie niet beslechten. Dit dient op bestuurlijk niveau te worden besproken.

Dit betreft:

1. verrekening minder kosten met de minder kosten.
 2. Uitvoeringskosten/meerkosten van gemeentelijke organisaties zelf
 3. Meer gebruik van zorg door corona (toename huishelijk geweld, vrouwenopvang)
3. Er is nog maar beperkte voortgang in de werkgroep 'effecten na corona'. Dit heeft twee oorzaken.

Allereerst is deze afspraak in de 25 maart-afspraken het minst helder. VNG gaat er vanuit dat hogere kosten van gemeenten na corona door 'evident uitstel van noodzakelijke zorg' door het Rijk gecompenseerd gaan worden. Gezamenlijke zoektocht is vooral hoe dit evident uitstel bepaald kan worden.

(10)(2g) (10)(2g) Zij formuleerden dit in een overleg van 8 mei als volgt: 'over compensatie van gemeenten dient nog besluitvorming plaats te vinden. Hiertoe dienen eerst de feiten op tafel te liggen, en pas dan kan afgewogen worden of compensatie nodig is. Hierin zal de totale financiële positie van gemeenten meegewogen worden'.

Deze onduidelijke situatie is onhoudbaar. Ik kom hier zo nog op terug (punt 5).

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Jeugd
(10)(2e)

Tweede oorzaak waarom de voortgang in de werkgroep beperkt is, heeft met de ingewikkeldheid van de materie te maken. Mede doordat dat er geen keiharde scheidslijn tussen 'ten tijde van corona' en 'na corona' zal zijn, omdat de coronamaatregelen geleidelijk aangepast worden, is het lastig om vast te gaan stellen welk deel van de zorg onder 'evident uitstel van noodzakelijke zorg' geschaard dient te worden en welke kosten hiermee samenhangen.

Kenmerk

Tegelijkertijd spreekt de afspraak in de 25 maart-afspraken over het jaar 2020, maar verwachten gemeenten dat de hogere kosten (afhankelijk van de ontwikkeling van de crisis) doorlopen tot in 2021.

Er wordt gewerkt aan een methodiek om dit zo goed als mogelijk te kunnen gaan bepalen. Dit zal enkel op macroniveau vastgesteld kunnen worden, waarna dit via ophoging van de gebruikelijke budgetten en via de normale verdeelmodellen over gemeenten verdeeld wordt.

Een alternatief is om een bestuurlijke deal hierover te maken, waarmee het Rijk gemeenten in staat stelt hun verantwoordelijkheden vanuit de wetten in te blijven vullen.

4. De werkgroep PGB en rechtmatigheid lopen redelijk goed.
5. Nu de coronamaatregelen nog langere tijd voortduren, en dus niet op 1 juni afgerond zijn, lijkt het wenselijk om de gemaakte afspraken met gemeenten te verlengen. In eerste instantie naar 1 juli (net als de afspraak in de Zvw) en wellicht al voor een langere tijd. VNG is hier zelf ook al over aan het nadenken.

Het is echter zeer onzeker of gemeenten akkoord zullen gaan met verlenging van de afspraken wanneer er nog geen duidelijkheid, zekerheid of op zijn minst comfort is voor gemeenten op de andere afspraken.

Gemeenten ervaren dat zij hun nek hebben uitgestoken bij het bieden van omzetgaranties aan aanbieders, maar nog geen enkele zekerheid en comfort vanuit het Rijk terug hebben ontvangen op de onderdelen meerkosten en effecten na corona.

Zonder meer comfort zullen gemeenten geen nieuwe omzetgarantie willen bieden.

(10)(2e)

(10)(2e)